


bam
bú



LA
VEU DE
LES
OMBRES

FRANCES
HARDINGE

Traducció de Xavier Pàmies

Editorial Bambú
és un segell d'Editorial Casals, SA

Títol original: *A Skinful of Shadows*

Publicat per acord amb Macmillan Children's Books.

© 2017, Frances Hardinge, pel text
© 2019, Xavier Pàmies, per la traducció
© 2019, Editorial Casals, SA, per aquesta edició
Casp, 79 – 08013 Barcelona
Tel.: 902 107 007
editorialbambu.com
bambulector.cat

Il·lustració de la coberta: Aitch
Disseny de la col·lecció: Estudi Miquel Puig

Primera edició: setembre de 2019
ISBN: 978-84-8343-585-4
Dipòsit legal: B-18360-2019
Printed in Spain
Imprès a Anzos, SL
Fuenlabrada (Madrid)

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

Capítol 1

La tercera vegada que la Makepeace es va despertar del malson cridant, la seva mare es va enfadar.

–T’he dit que no volia que tornessis a somiar d’aquesta manera! –va exclamar en veu baixa per no despertar els altres ocupants de la casa–. I si hi somies, no has de cridar!

–No ho he pogut evitar! –va dir fluix la Makepeace, espantada per la veu enrabada de la mare.

La mare, amb la cara crispada i seriosa il·luminada per la claror de primera hora del matí, li va agafar totes dues mans.

–Casa teva no t’agrada. No vols viure amb la teva mare.

–Que sí! Que sí! –va exclamar la Makepeace, sentint que el món li trontollava sota els peus.

–Doncs has d’aprendre a evitar-ho. Si crides cada nit, passaran coses esgarrifoses. Podrien fer-nos fora d’aquesta casa!

A l’altra banda de la paret dormien la tia i l’oncle de la Makepeace, que a la planta baixa tenien la pastisseria. La tia

era una dona cridanera i franca, mentre que l'oncle era un rabiüt impossible de tenir content. Des dels sis anys, a la Makepeace li havien encomanat la tasca de vetllar pels seus quatre cosins petits, que sempre necessitaven que se'ls peixés, rentés, faixés, vestís o baixés dels arbres de les cases veïnes. Les estones que li quedaven entremig feia encàrrecs i ajudava a la cuina. Tot i així, la Makepeace i la seva mare dormien totes dues en una màrrega en una habitacioneta plena de corrents d'aire que quedava separada de la resta de la casa. Se sentien unes sobrevingudes a la família, com si les poguessin tornar a deixar al carrer sense més ni més.

–O pitjor encara, algú podria avisar el pastor –va prosseguir la mare–. O podria sentir-ho altra gent...

La Makepeace no sabia qui era aquella «altra gent», però l'altra gent sempre representava una amenaça. Deu anys de viure amb la mare li havien ensenyat que no podia confiar en ningú de veritat tret d'ella.

–Ja ho provo! –Nit rere nit, la Makepeace havia pregat amb fervor i s'havia estirat a les fosques amb la ferma voluntat de no somiar. Però el malson l'havia assaltat igualment, ple de claror de lluna, xiuxiuejos i objectes informes.– ¿Què puc fer? Vull parar!

La mare va estar callada una bona estona i al final li va estrènyer la mà.

–T'explicaré una rondalla –va començar a dir, tal com feia de tant en tant quan hi havia alguna qüestió seriosa per aclarir–. Hi havia una vegada una nena extraviada al bosc a qui l'empaitava un llop. Va córrer fins que els peus li van quedar baldats, però sabia que el llop li seguia el rastre i continuava encaçant-la. Al final va haver de prendre una decisió. Podia

continuar corrent, amagant-se i fugint per sempre més, o parar per esmolar un bastó i defensar-se. ¿Quina creus que era l'opció més bona, Makepeace?

La Makepeace va veure que allò no era una rondalla i prou, i que la resposta era molt important.

–¿Pots plantar cara a un llop amb un bastó? –va demanar la Makepeace en to vacil·lant.

–Un bastó et pot donar alguna esperança; una petita esperança –va dir la mare amb un somriure benèvol i trist–. Però parar de córrer és perillós.

La Makepeace va estar una bona estona rumiant.

–Els llops corren més que les persones –va acabar dient–. Encara que la nena no parés de córrer, el llop acabaria atrapant-la i menjant-se-la. Necessita un bastó esmolat.

La mare va assentir reflexivament. No va dir res més, i no va acabar la rondalla. A la Makepeace se li va glaçar la sang. A vegades la seva mare era així. Les converses es tornaven endevinalles plenes de paranys, i les respostes tenien conseqüències.

D'ençà que la Makepeace tenia memòria, totes dues havien viscut a la petita i industriosa vila de Poplar. No sabia imaginar-se el món sense el martelleig i la fortor de fum de carbó i quitrà que venien de les drassanes, el remoreig dels pollancre que donen nom a la població i els aigualls verds i ufanosos on pasturava el bestiar. Londres quedava a unes quantes milles, com una massa fumosa prenyada de promeses i amenaces. Tot allò li resultava absolutament familiar, i tan natural com respirar; però tot i així tenia la sensació que aquell no era el seu món.

La seva mare no li havia dit mai «Això no és casa nostra», però amb els ulls ho havia dit sempre.

Quan havia arribat a Poplar, la mare havia canviat el nom a la filla que acabava de tenir i li havia posat el nom de Makepeace perquè fossin més ben acceptades. La Makepeace no sabia quin nom havia tingut fins aleshores, i pensar-hi la feia sentir-se una mica falsària. «Makepeace» no semblava un nom de veritat. Era una forma de conciliació, de «fer les paus». Era una disculpa pel buit on hauria hagut d'haver-hi el pare de la Makepeace.

Tothom qui coneixien era devot. Era així com la comunitat s'anomenava a si mateixa; però no per orgull, sinó per diferenciar-se de tots els qui seguien un camí més tenebrós que tenia la boca de l'infern al final. La Makepeace no era l'única persona que tenia un nom estrofolari amb ressons piadosos. N'hi havia una colla més: Verity, What-God-Will, Forsaken, Deliverance, Kill-Sin i d'altres.

Moltes tardes, l'habitació de la tia es feia servir com a lloc d'oració i de lectura de la Bíblia, i el diumenge s'encaminaven tots a la imponent església de pedra grisenca.

El pastor era amable quan te'l trobaves pel carrer, però dalt de la trona feia por. Per les cares extasiades de la resta dels presents, la Makepeace deduïa que dintre seu devien resplendir grans veritats, i un amor com un cometa blanc i fred. Parlava de resistir a les terribles temptacions de la beguda, el joc, el ball, els teatres i les diversions frívoles dels dies de festa, que eren totes llaços parats pel diable. Els explicava el que passava a Londres i a tot arreu: la traïció més recent a la cort, les conjures dels catòlics infames. Eren uns sermons esfereïdors, però també emocionants. Hi havia dies que la Makepeace sortia de l'església amb la viva sensació que tots els feligresos eren soldats resplendents confabulats contra

les forces del mal. Durant una estona arribava a creure que la mare i ella formaven part d'una entitat gran i formidable juntament amb tots els veïns. Però era una sensació que durava poc, i al cap de no gaire tornaven a ser un trist exèrcit de dos.

La mare de la Makepeace no havia dit mai «Aquesta gent no és amiga nostra», però la mà amb què li agafava la seva se li contreia sempre que entraven a l'església, arribaven a mercat o es paraven a saludar algú. Era com si al voltant de totes dues hi hagués una tanca invisible que les separés de totes les altres coses. I la Makepeace havia acabat fent un mig somriure als altres infants de la mateixa manera que la seva mare mig somreia a les altres mares; a aquells altres infants que tenien pare.

Els infants són petits sacerdots dels seus pares, i n'observen tots els gestos i totes les expressions buscant-hi indicis de la seva voluntat divina. Des de ben petita, la Makepeace havia tingut consciència que no podien sentir-se del tot tranquils, i que l'altra gent podia indisposar-se contra elles.

D'altra banda, la Makepeace havia après a trobar consol i companyonia en els éssers que no parlaven. Comprenia els tràfecs malintencionats dels tàvecs, l'hostilitat esporuguida dels gossos, la paciència cançonera de les vaques.

Això li causava problemes a vegades. Un dia uns nois li havien obert el llavi i li havien fet rajar sang del nas perquè els havia recriminat a crits que tiressin pedres a un niu d'ocell. Matar ocells per a la cassola o agafar ous per esmorzar era una cosa que la Makepeace entenia, però la crueltat supèrflua li despertava una ràbia que no acabava de saber-se explicar. Els nois se l'havien quedat mirant un moment, sobtats, i tot seguit s'havien posat a apedregar-la a ella. I no era res estrany. La crueltat era una cosa normal, que formava part de la seva vida igual que les

flors i la pluja. Estaven acostumats a la palmatòria de l'escola, als xiscles dels porcs als darreres de les carnisseries i a la sang sobre les serradures de la gallera. Afollar bestioles de ploma era una cosa tan natural i gratificant com xipollejar en un bassal.

Si et feies veure acabaves rajant del nas. Per sobreviure, la Makepeace i la seva mare necessitaven integrar-se; però no van acabar de sortir-se'n mai del tot.

La nit de l'endemà de la rondalla del llop, sense cap explicació, la mare es va endur la Makepeace al cementiri vell.

De nit, l'església es veia infinitament més gran, i el campanar era un prisma recte i sever d'una negror absoluta. Caminant es notaven les gleves d'herba, que es veia grisosa sota la celístia. En un angle del cementiri hi havia una capella petita d'obra que feia temps que no s'utilitzava. La mare va fer-hi entrar la Makepeace, i en un racó de l'interior fosc hi va deixar caure el braçat de flassades que portava.

–¿Podem tornar-nos-en a casa?

A la Makepeace li havia vingut pell de gallina. Allà a la vora hi havia alguna cosa, uns «éssers» que l'envoltaven. En notava el formigueig anguniós, com si tingués unes potes d'aranya passejant-se-li pel cervell.

–No –va dir la mare.

–Per aquí hi ha éssers! –va dir la Makepeace, reprimint l'angoixa cada vegada més gran que sentia–. Els noto! –De cop va reconèixer aquella sensació amb esglai. Els seus malsons sempre començaven amb el mateix pessigolleig de basarda, la mateixa sensació d'estar encerclada d'enemics.– Són els mals esperits en què somio...

–Ja ho sé.

–¿Què són? –va demanar la Makepeace en veu baixa–.
¿Són... morts?

Íntimament ja en sabia la resposta.

–Sí –li va respondre la mare, en el mateix to fred i neutre–.
Escolta'm. Els morts són com nàufrags. Bracegen a les fosques mirant d'aferrar-se al primer lloc que troben. Potser no tenen intenció de fer-te mal; però, si els deixes, te'n poden fer.

»Avui passaràs la nit aquí. Provaran de ficar-se't al cap a la força; però, passi el que passi, no els deixis entrar.

–Què dius! –va exclamar la Makepeace, horroritzada, oblidant per un moment que no se les havia de sentir–. No vull! No m'hi vull quedar!

–Has de quedar-t'hi –va dir la mare, amb una cara cisel·lada i argentada per la celística que no expressava ni tendresa ni condescendència–. T'hi has de quedar per esmolar el bastó.

Quan una cosa era important, la mare de la Makepeace sempre era molt enigmàtica. Era com si tingués desada aquesta altra identitat, aquella seva persona irreductible, incomprendible i misteriosa, a l'armari rober sota la roba de mudar, per a casos urgents. En aquestes situacions no era la mare, sinó la Margaret. Semblava que els ulls se li enfonsessin, que els cabells se li tornessin més atapeïts i més de bruixa sota la còfia, que tingués l'atenció posada en alguna cosa que la Makepeace no era capaç de veure.

Quan la seva mare estava així, la Makepeace acostumava a tenir el cap abaixat i a no portar-li la contrària. Aquesta vegada, però, el pànic la va dominar. Li va suplicar com no li havia suplicat mai abans. S'hi va rebel·lar, va protestar, va gemegar i es va arrapar al braç de la mare a la desesperada. La mare no podia deixar-la allà, no podia, no podia...

La mare es va desagafar i va clavar a la Makepeace una empenta brusca que la va fer anar enrere tentinejant. Tot seguit va sortir per la porta i la va tancar de cop, i va deixar la nau de la capella submergida en una foscor absoluta. La Makepeace va sentir el ressò d'una barra entrant a l'anella.

–Mare! –va dir amb un crit, ja sense importar-li si les descobrien. Va sacsejar la porta, però la porta no es va moure.–
Mama!

No va obtenir resposta; només el trepig de la seva mare allunyant-se. La Makepeace es va quedar sola amb els morts, la foscor i els esgarips glacials de les òlibes de fora.

Es va passar hores desperta, arraulida en el seu jaç de flassades, tremolant de fred i escoltant el crit llunyà de les guineus. Es notava aquells éssers assetjant-li el pensament, a l'aguait, esperant que s'adormís.

–Deixeu-me, sisplau –els suplicava, tapant-se les orelles amb les mans per no sentir com li xiuxiuejaven–. Deixeu-me, sisplau, deixeu-me...

Tot i resistir-s'hi, però, la nyonya li va acabar enterbolint el cervell i va assaltar-la el malson.

Igual que altres vegades, la Makepeace va somiar en una cambra fosca i estreta amb el paviment de terra batuda i les parets de pedra negres de sutge. Estava provant de tancar els finestrons perquè la claror de la lluna deixés d'esquitllar-s'hi. Havia de deixar-la fora com fos, perquè era plena de xiuxiuejos. Però els finestrons no encaixaven del mig, i la balda estava trencada. A l'altra banda de l'esclatxa s'estenia la fosca nocturna, on les estrelles brillaven fent pampallugues com botons esbarriats.

La Makepeace s'apuntalava contra els finestrons amb totes les seves forces, però la nit insuflava aquells éssers morts

dintre la cambra a dotzenes. Se li abatien al damunt, gemesos, amb una cara difusa com la boira. La Makepeace es cobria les orelles i estrenyia fort els ulls i els llavis, perquè sabia que volien entrar, volien entrar-li dintre el cap.

Li brunzien i li remugaven a l'orella, però ella procurava no entendre què deien, mirava d'impedir que aquells sons febles i anguniosos es tornessin paraules. La claror esmorteïda li tibava les parpelles, els xiuxiuejos se li ficaven a les orelles amb un formigueig, i notava que necessitava respirar encara que l'aire n'estigués infestat...

La Makepeace es va despertar amb un sobresalt, amb el cor bategant-li tan de pressa que li va venir mareig. Instintivament va allargar la mà buscant l'escalfor i la protecció del cos adormit de la mare.

Però la mare no hi era. Quan la Makepeace va recordar el lloc on la seva mare l'havia deixat, li va caure l'ànima als peus. Aquesta vegada no tenia la tranquil·litat de ser a casa. Estava presonera, emparedada, envoltada de morts.

De cop la va deixar paralytzada una fressa, una fregadissa aspra arran de terra que li va semblar exageradament forta enmig del fred silenci de la nit.

Sense que la Makepeace s'ho esperés, una cosa menuda i lleugera li va passar corrent per sobre un peu. Va escapar-se-li un xislet, però al cap d'un moment els batecs del cor se li van començar a calmar. Havia notat un tacte fugaç de pèl, el pessigolleig d'unes urpes diminutes.

Un ratolí. En algun lloc d'allà dintre, un ratolí l'observava amb els seus ulls brillants. No estava sola amb els morts, doncs. El ratolí no era cap amic, certament, i tant se li'n donaria si aquells éssers morts la mataven o la feien tornar boja;

però el fet de pensar que era allà per estar a recer de les òlibes i les feristeles nocturnes la va tranquil·litzar. El ratolí no cridava ni suplicava que li se li perdonés la vida, i tant se li'n donava no ser estimat; sabia que només comptava amb si mateix. Tot i així, el cor petit com una pansa que tenia li bategava amb una decidida voluntat de viure.

Al cap de no gaire el cor de la Makepeace bategava de la mateixa manera.

No veia els morts ni els sentia, però sí que els percebia, palpant-li les portes del pensament. Esperaven que es cansés, s'espantés o abaixés la guàrdia per llançar-se a l'atac. Però la Makepeace havia trobat dintre seu una llavor de rebellia.

Aguantar desperta no era fàcil, però la Makepeace es va passar les llargues hores de la nit pessigant-se i caminant amunt i avall, fins que la nit va deixar pas a la claror cendrosa de la matinada. Es notava feble i destrempada, però se n'havia sortit.

La mare la va passar a buscar just abans de trenc d'alba. La Makepeace la va seguir fins a casa sense dir res, amb el cap baix. Sabia que la seva mare sempre tenia una justificació per a tot el que feia; però, per primera vegada, la Makepeace va sentir que no podia perdonar-la, i a partir d'aquell dia les coses no van tornar a ser com havien sigut fins llavors.

Cada mes aproximadament, la mare duia la Makepeace al cementiri. A vegades passaven cinc o sis setmanes, i en aquests casos la Makepeace començava a alimentar l'esperança que la mare hagués desistit del seu pla. Però de cop un dia la mare comentava que faria «una nit suau», i a la Makepeace se li encongia el cor perquè sabia el que allò significava.

La Makepeace no se sentia amb ànim de protestar. S'avergonyia de com s'havia rebaixat miserablement la primera nit.

Quan una persona s'empassa l'orgull i suplica clemència, i no li serveix de res, aquesta persona no torna a ser mai més la mateixa. Dintre seu mor alguna cosa, i n'hi neix una altra. Després d'aquell dia va ser com si a la Makepeace li hagués quedat l'esperit amarat d'un coneixement fred com el gebre. Tenia la certesa que mai més se sentiria protegida o estimada com fins llavors; i també tenia la certesa que mai més suplicaria com ho havia fet.

Cada vegada, doncs, va anar amb la seva mare fins al cementiri amb una expressió impenetrable a la cara. El ratolí de la capella l'havia alligonat. Els espectres no eren perdonavides cruels amb qui es pogués raonar; eren animals caçadors, i ella era una possible presa, i havia de ser tenaç, decidida i llesta si volia escapar-se'n. Ningú altre l'ajudaria.

La Makepeace va començar a alçar treballosament les seves defenses. Enmig del tamborineig de la pluja i el baf de l'alè glaçat, va posar-se a recitar pregàries casolanes i a inventar-se exorcismes. Va aprendre a resistir el nyic-nyic i l'atac dels esperits difunts i a espolsar-se'ls del damunt, però la seva proximitat li feia fàstic. Es veia a si mateixa com la Judit de la Bíblia, plantada al mig del campament enemic empuyant el sabre que havia agafat, amb la fulla lluent de la sang del general. «Acosteu-vos», deia a aquells borinots nocturns, «que us tallaré a trossets».

I durant tota l'estona els éssers vius del cementiri l'ajudaven a no perdre la calma i la sang freda. Ara les fresses que se sentien entre les mates, els crits aflautats plens de misteri i l'esbatec d'ales de les ratapinyades li feien companyia. Les

urpes i les dents mateix inspiraven confiança. Tant les persones vives com les difuntes podien indisposar-te en contra teu sense avisar, mentre que les bèsties salvatges feien la seva vida senzilla i salvatge sense preocupar-se de tu. Quan es morien no deixaven cap fantasma. Quan un ratolí moria sota les urpes d'un gat, o a un pollastre li retorçaven el coll, o d'una riera treien un peix d'una estrebada, la Makepeace sempre veia que les filagarses subtils del seu esperit es desfeien a l'acte com la boirina del matí.

La Makepeace necessitava alguna manera de donar curs a la rancúnia que covava. En comptes de queixar-se per aquelles sortides nocturnes, la Makepeace es dedicava a discutir amb la seva mare sobre assumptes que no hi tenien relació, replicant i fent preguntes inconvenients d'una manera com no havia fet mai fins llavors.

Concretament va començar a demanar-li pel seu pare. Fins a aquell moment la seva mare havia silenciado totes aquelles preguntes amb una mirada, i la Makepeace s'havia conformado a anar arreplegant les quatre coses que a la seva mare se li escapaven. Vivia lluny, en un casalot. No volia viure en companyia de la Makepeace ni de la seva mare. De sobte, però, amb allò la Makepeace no en tenia prou, i li feia ràbia haver tingut tanta por de demanar-ho fins llavors.

—¿Per què no em vols dir com es diu? ¿On viu? ¿Sap que vivim aquí? ¿Com saps que no vol viure amb nosaltres? ¿Sap que existeixo, almenys?

La mare no li responia aquestes preguntes, però les mirades fulminants que li llançava ja no la intimidaven. Cap de les dues no sabia què fer amb l'altra. Des del naixement de la Makepeace, la mare ho havia decidit tot i la Makepeace s'hi

havia emmotllat. La Makepeace no se sabia explicar per què no podia continuar sent obedient. La seva mare no havia hagut de cedir mai en res, i ara no en sabia. ¿Podia ser que imposant-se a la Makepeace amb tota la força de la seva persona les coses tornessin a ser com abans? No, segur que no. Havia canviat tot.

Un dia, quan ja feia dos anys de la primera excursió a la capella «per esmolar el bastó», la Makepeace en va tornar després d'haver-hi passat una nit de fred i d'insomni tremolant sense parar. Al cap d'uns quants dies bullia de febre i li feien mal tots els músculs. Quinze dies més tard li havien sortit taques a la llengua, i a la cara una erupció inconfusible de pústules de la verola.

L'existència se li va tornar de cop una cosa abrasadora, esgarrifosa i sinistra, i la va envair una basarda insondable i asfixiant. Sabia que podia morir-se, i també sabia què era un ésser mort. Tenia el cap espès; i a estones pensava que potser ja era morta. Però el funest embat de la malaltia va anar minvant de mica en mica, i va deixar-la amb vida, tan sols amb un parell de senyals en una de les galtes. Cada vegada que les veia reflectides a l'aigua de la galleda tenia una punyida d'angúnia a la boca de l'estómac. S'imaginava una estampa esquelètica de la Mort estenent el braç per tocar-li la cara amb les puntes de dos dits ossosos i enretirant la mà tot seguit.

Un cop refeta, van passar tres mesos sense que la mare fes referència al cementiri, i la Makepeace va pressuposar que la verola havia tingut almenys la virtut de dissuadir la mare de prosseguir el seu pla.

Anava equivocada, per desgràcia.

Capítol 2

Un dia tebi i assolellat del mes de maig, la Makepeace i la seva mare van anar fins a ciutat mateix per vendre algunes de les puntes de coixí de la mare. Feia una primavera suau, però Londres espetegava com un núvol de tempesta. La Makepeace s'hauria estimat més que no hi haguessin anat.

La Makepeace havia anat transformant-se i crispant-se al mateix temps que ho feien Poplar i Londres; i, segons la brama que corria entre els joves aprenents, el mateix passava a tot el país. A les assemblees religioses, la Susan, la mainadera, sempre havia tingut visions de la fi del món: el mar tot ple de sang, i la «dona que tenia el sol per vestit» de la Bíblia caminant pel carrer principal de Poplar. Ara, però, molta altra gent parlava en els mateixos termes. Un parell d'estius enrere s'havia dit que, en el transcurs d'una tempesta molt violenta, les nuvolades havien pres la forma de dos grans exèrcits; i ara es tenia la inquietant sensació que aquests dos exèrcits s'estaven formant de veritat per tot arreu.

Els habitants de Poplar sempre havien pregat amb fervor, però ara ho feien com si fossin un poble assetjat. La gent tenia el pressentiment que tot el país corria perill.

La Makepeace no estava informada en detall de tot el que passava, però en coneixia l'essència. Hi havia una malèvola conjura catòlica per guanyar-se el rei Carles i indisposar-lo contra el seu propi poble. Els parlamentaris que li eren fidels volien fer-lo entrar en raó, però ell havia deixat d'escoltar-los.

Ningú volia culpar-ne el rei directament. Hauria sigut traïció, i podia comportar que et tallessin les orelles o que et cremessin la cara amb un ferro roent. Tothom convenia, doncs, que la culpa de tot la tenien els seus mals consellers: l'arquebisbe Laud, el comte d'Strafford (conegut com «Tom, el tirà negre») i, per descomptat, la diabòlica reina consort, que intoxicava el pensament del rei amb les seves maquinacions franceses.

Si no se'ls aturava, convencerien el rei perquè obrés com un tirà cruel. Es convertiria a una religió falsa i enviaria les tropes a matar tots els protestants lleials i piadosos del país. El diable campava lliurement, parlant a la gent a cau d'orella, enterbolint-li el pensament i donant forma a les seves accions amb mans discretes i subtils. Quasi semblava que pels camins poguessis ensopegar les seves negres empremtes amb forma d'unglot.

L'angúnia i la indignació que hi havia a Poplar eren palpables, però la Makepeace també hi notava una viva expectació soterrada. Si tot acabava ensorrant-se, i venia una època de tribulacions i el món s'acabava de veritat, els devots de Poplar estaven a punt. Eren soldats cristians disposats a mantenir-se fermes, predicar i donar exemple.

I ara, mentre anaven pels carrers de Londres, la Makepeace sentia un pessigolleig d'aquella expectació i aquella mateixa sensació de perill.

–Sento una olor –va dir.

La mare era el seu àlter ego, i no era estrany que li manifestés algun pensament en veu alta de tant en tant.

–És de fum –va limitar-se a respondre-li la mare.

–No, no és de fum –va dir la Makepeace. No era ben bé una olor, i va veure que la seva mare l'havia entès. Era un formigueig d'advertiment dels sentits, com el d'abans d'una tempesta.– És una olor metàl·lica. Tornem-nos-en a casa.

–Sí, ara –li va dir la mare en to eixut, sense aflluixar el pas–. Ens en tornarem a casa; i, com que no ens haurem guanyat el pa, menjarem pedres.

Londres sempre feia venir angúnia a la Makepeace. Hi havia un excés de gent, d'edificis i d'olors. Aquell dia, però, l'ambient estava carregat d'una tensió i una efervescència estranyes. ¿Per què estava més neguitosa que de costum? ¿Què hi havia de diferent? Va mirar a banda i banda, i va veure que hi havia molts cartells nous enganxats a les portes i els muntants.

–¿Què son? –va demanar en veu baixa.

Era una pregunta absurda, perquè la seva mare sabia llegir tant com en sabia ella. Les lletres, negres i gruixudes, semblava que llancessin crits.

–Brams dels lleons de tinta –va dir la mare.

Londres estava inundada de pamflets inflamats, sermons impresos, profecies i denúncies, uns sobre el rei i uns altres sobre el parlament. La mare sempre els anomenava «els lleons de tinta». Molt bramar i poc clavar l'urpa, deia.

Els dos dies anteriors hi havia hagut molta més brama-dissa muda. Dues setmanes enrere, el rei havia convocat el parlament després de molts anys sense fer-ho, i tota la gent que la Makepeace coneixia estava contentíssima; però feia dos dies, en un accés de còlera reial, havia tornat a dissoldre'l. Les murmuracions s'havien convertit en un fragor amenaçador, semblava que el sol esblaimat vacil·lés al mig de la volta del cel, i tothom esperava que passés alguna cosa. Cada vegada que se sentia un espetec o un crit, la gent aixecava la vista de cop. «¿Ja comença?», demanava tothom amb l'expressió de la cara. Ningú sabia què havia de començar, però era indiscutible que alguna cosa era imminent.

–Mare, ¿com és que hi ha tants aprenents al carrer? –va mussitar la Makepeace.

S'havia fixat que n'hi havia molts, que per parelles o en grups de tres romancejaven als portals i als carrerons, rapats de cap, inquiets, amb les mans plenes de durícies de fer anar el teler o el torn. Els més joves devien tenir catorze anys, i els més grans, vint i pocs. Haurien hagut d'estar fent feina, complint la voluntat de l'amo, però eren allà.

Els aprenents eren indicadors de l'estat d'esperit de la ciutat. Quan Londres estava en calma, no eren més que vailets que feien el fatxada, galantejaven i se'n reien del mort i de qui el vetlla amb acudits enginyosos i grollers. Quan Londres esclatava, però, es transformaven. Es convertien en una furiosa tempesta de llamps i trons que en colles exaltades i violentes esbotzaven portes i caps amb les botes i les porres.

La mare de la Makepeace va passejar la mirada pels grups d'aprenents desvagats i també se li va dibuixar la inquietud a la cara.

–Sí que n’hi ha molts –va convenir en veu baixa–. Ens en tornarem cap a casa. El sol ja es pon, igualment. A més a més, has de reservar-te forces. Avui ha de fer una nit suau.

D’entrada la Makepeace es va treure un pes de sobre, però al cap d’un moment va entendre el sentit de l’última frase de la seva mare. Es va parar en sec, colpida per la incredulitat i la indignació.

–No hi penso anar! –va contestar, sorpresa per la seva pròpia determinació–. No penso tornar més al cementiri!

La mare, cohibida, va donar una llambregada al seu voltant, i de cop va engrapar el braç de la Makepeace amb força i la va arrossegar fins a l’embocadura d’un carreró.

–Doncs hi aniràs! –va dir la mare a la Makepeace mirant-la als ulls fixament i subjectant-la per les espatlles.

–L’última vegada vaig estar a punt de quedar-m’hi! –va exclamar la Makepeace.

–Et va passar la verola la filla dels Archer –li va replicar la mare amb fermesa–. El cementiri no va ser. Algun dia m’ho agrairàs, tot això. Ja t’ho vaig explicar: t’estic ensenyant a esmolar el bastó.

–Ja ho sé! No cal que m’ho tornis a dir! –va saltar la Makepeace, sense poder evitar que la veu se li tenyís de ràbia–. Els «llops» són els fantasmes, i vols ensenyar-me a ser forta per poder-los tenir a ratlla. ¿Per què no puc jo mantenir-me lluny dels cementiris, en comptes d’això? Si no m’acosto als fantasmes no em passarà res! El que fas és no parar de tirar-me als llops!

26 –No és veritat –va dir la mare en veu baixa–. Aquests fantasmes no són els llops. Aquests fantasmes no són més que ànimes en pena; no s’hi poden comparar. Però els llops exis-

teixen, Makepeace. Et busquen, i qualsevol dia et trobaran. Tant de bo quan això passi ja siguis una dona feta i dreta.

–Dius això per fer-me por –va dir la Makepeace.

La veu li tremolava; però no de basarda, sinó d'exasperació.

–Doncs sí! ¿Et penses que ets una pobra màrtir perquè et passes la nit amb aquells espectres que et freguen la cara? Això no és res. Existeixen esperits molt pitjors, i haurien de fer-te por.

–¿I per què no podem demanar al meu pare que ens protegeixi? –Era una carta arriscada de jugar, però la Makepeace no pensava afluixar de cap manera.– Segur que ell no em deixaria en cap cementiri.

–A ell no hi hem d'acudir per res del món –va dir la mare, amb una agror a la veu que la Makepeace no li havia sentit mai–. Ja t'ho pots treure del cap.

–¿Per què? –De sobte a la Makepeace se li van fer insuportables tots els silencis amb què havia hagut de conviure, totes les coses que no li eren permeses de dir o de demanar.– ¿Per què no m'expliques mai res? Ja no et crec! El que vols és que no et deixi! Vols retenir-me al teu costat! No em vols deixar conèixer el meu pare perquè saps que ell m'estimaria!

–No et pots imaginar de què t'he salvat! –va saltar la mare–. Si m'hagués quedat a Grizehayes...

–¿Grizehayes? –va repetir la Makepeace, i va veure que la seva mare empal·lidia–. ¿És on viu? ¿És aquell casalot que dius?

La Makepeace sabia un nom; per fi sabia un nom. Ara havia de trobar-lo. Algú, en alguna banda, havia de saber on era.

El nom semblava antic. No acabava d'imaginar-se la construcció que designava. Era com si un vel argentat de boira s'alcés entre la Makepeace i els torricons de la casa.

–No penso tornar a anar al cementiri –va dir la Makepeace. Es va armar de voluntat com si clavés una pica a terra i va preparar-se per a l’escomesa–. No hi tornaré. Si proves d’obligar-m’hi, me n’aniré. T’ho prometo. Trobaré Grizehayes, trobaré el meu pare, i no tornaré.

A la mare li van quedar els ulls entelats de sorpresa i de disgust. Encara no havia après a tractar amb aquella actitud rebel de la Makepeace. La tendresa li va fugir de la cara de sobte, i li va quedar una expressió indiferent i distant.

–Doncs ja te’n pots anar –va dir amb fredor–. Si és el que vols, bon vent. Però quan estiguis a les mans d’aquella gent no podràs dir que no et vaig avisar.

La mare de la Makepeace no cedia mai, no afluixava mai. Sempre que la Makepeace li plantava cara, ella tibava més la corda, fins que obligava la Makepeace a desdir-se de les seves bravates i falses amenaces. La Makepeace havia dit efectivament allò de fugir com una bravata; però, mentre mirava als ulls ferrenys de la seva mare, per primera vegada va pensar que de veritat podia anar-se’n. Aquest pensament li va fer venir mareig.

I de cop la seva mare va clavar la vista en alguna cosa de darrere la Makepeace, al carrer principal, i va quedar sobtada i tensa. Va articular quatre paraules, tan fluix que només les va poder sentir la Makepeace:

–Qui del llop parla...

La Makepeace va girar el cap, i va tenir el temps just de veure un home alt amb un abric bo de llana blau marí que s’allunyava a pas lleuger. Era de mitjana edat, però tenia els cabells blancs com la neu.

La Makepeace coneixia la dita que deia «Qui del llop parla, prop li surt». La seva mare s’havia referit a «aquella

gent» –la gent de Grizehayes– i tot seguit havia vist aquell home. ¿Devia ser algú de Grizehayes, doncs? ¿Podia ser fins i tot que fos el seu pare?

Va clavar la vista en la seva mare, ara amb una mirada exultant d'emoció i satisfacció. De cop i volta es va girar i va fer acció d'arrencar a córrer cap al carrer principal.

–No te'n vagis, Makepeace! –va exclamar la mare entre dents, engrapant-li el braç amb totes dues mans.

Però a la Makepeace el seu nom de pila li va ofendre l'orella. Estava cansada d'haver de donar per bones qüestions que ningú li aclaria mai. Es va desagafar d'una estrebada i va enfilat el carrer rabent.

–Torna, Makepeace! –li va dir la mare cridant–. Em mataràs!

La Makepeace va continuar corrent. Al capdavant del carrer va arribar a distingir el desconegut d'abric blau i cabells blancs tombant una cantonada. El passat se li escapava.

Va arribar a la cantonada just a temps de veure'l desaparèixer enmig de la gentada, i va arrencar a córrer per atrapar-lo. La Makepeace sentia darrere seu la mare cridant-la pel nom, però no va girar el cap, sinó que va continuar empaïtant l'home per un carrer i un altre i un altre. Unes quantes vegades li va semblar que li havia perdut la pista, però de cop entreveia al fons una tofa de cabells blancs.

La Makepeace es resistia a donar-se per vençuda, i va travessar corrent el pont gran de Londres en direcció a Newark. Les cases de l'altra banda del pont eren cada vegada més rònegues, i les olors més acres. Va sentir riallades procedents de les tavernes de vora el riu, i renecs i cops de rem del riu mateix. I havia anat caient el dia. El sol es ponía, i el cel s'ha-

via anat apagant fins a agafar el to del llautó vell. Tot i així, cosa rara, els carrers estaven molt transitats. No parava de trobar gent de cara que no li deixava veure bé l'home dels cabells blancs.

De cop el camí que seguia la va portar fins a una gran esplanada i es va parar, intimidada de cop i volta. L'esplanada era d'herba, i va deduir que era al llindar de Saint George's Fields. Tot al seu voltant formiguejava una multitud espectral, inquieta i baladrera, amb els caps de la gent retallats contra el cel foscant. No hauria sabut dir fins on s'estenia, però semblaven centenars de veus, totes d'home. L'home dels cabells blancs no es veia enlloc.

La Makepeace va mirar a dreta i esquerra, esbufegant, sabent que estava atraient moltes mirades encuriosides i inquisitives. Anava vestida amb roba senzilla de llana i lli, però el mocador de cap i la còfia eren nets i polits, i allà amb allò n'hi havia prou per cridar l'atenció. També era una dona sola, i de menys de tretze anys.

–Hola, bonica –va dir una de les figures a contraclaror–. ¿Que ens has vingut a animar?

–No –va dir una altra–; has vingut a marxar amb nosaltres, ¿oi que sí, noia? Segur que ets capaç de tirar un tamboret a aquests malparits, com les dones escoceses! Ensenya'ns la porra!

Una colla d'homes van posar-se a riure estrepitosament, i en aquella broma la Makepeace va pressentir perill.

–¿Oi que ets la filla de la Margaret Lightfoot? –va demanar de cop una veu més juvenil. La Makepeace va escutar la foscor i va acabar distingint la cara coneguda del noi de catorze anys que feia d'aprenent del teixidor que tenien de veí a Poplar.– ¿Què hi fas, aquí?

–M’he perdut –va dir la Makepeace amb veu atropellada–.
¿Què passa?

–Hem sortit de cacera –va dir l’aprenent, amb una lluiïssor àvida i exaltada als ulls–. Hem sortit a caçar la guineu, l’arquebisbe William Laud. –La Makepeace havia sentit aquell nom infinitat de vegades, normalment acusant-lo de ser un dels mals consellers del rei–. Anem a trucar a la porta de casa seva per saludar-lo, com a bons veïns.

L’aprenent va sospesar la porra que portava i va picar-se amb força la palma de l’altra mà mentre xiulava i es regirava excitat.

La Makepeace va endevinar per fi el que volien dir tots aquells cartells: convocaven a una gran protesta a Saint George’s Fields. Mentre els ulls se li anaven acostumant a la claror escassa, va veure que enmig de la multitud hi havia molts aprenents. Tots brandaven armes casolanes –martells, mànecs d’escombra, atiadors del foc a terra, posts de fusta– amb l’enardiment del qui va per feina. Estaven decidits del tot a foragitar el mal del seu palau i a fer-li miques la corona. En la brillantor que tenien als ulls, però, la Makepeace veia que allò també era un joc; un joc sanguinari, com aviar els gossos a l’os.

–Necessito tornar a casa!

A la Makepeace li va quedar un regust amargant a la boca en el mateix moment de dir aquestes paraules. Havia perdut l’ocasió de saber més coses sobre el seu passat, però tenia la sensació d’haver perdut també casa seva. La seva mare havia vist aquella amenaça d’anar-se’n com una bravata, però havia acabat fent-ho.

L’aprenent va arrufar el front i es va posar de puntetes per poder-hi veure per sobre de la multitud. La Makepeace

va imitar-lo tan bé com va saber, i va descobrir que el camí per on havia vingut corrent havia quedat obstruït per una massa atapeïda de gent que havia anat confluint cap a Saint George's Fields.

–Enganxa't a mi –va dir l'aprenent, neguitós, veient que la munió de gent començava a avançar i els empenyia endavant a tots dos–. Amb mi no correràs perill.

La Makepeace amb prou feines podia veure-hi res més enllà de l'aglomeració de persones més altes que ella que l'envoltava i l'arrossegava, però cada vegada sentia més veus que s'afegien a les consignes i reien els acudits. L'exèrcit d'aprenents semblava ingent. No era estrany que es mostressin tan segurs, tan plens de determinació!

–Makepeace! ¿On ets?

El crit havia quedat pràcticament ofegat pel clamor creixent, però la Makepeace el va sentir. Era la veu de la mare; n'estava convençuda. La mare l'havia seguit, i havia quedat més enrere atrapada enmig de la multitud.

–Mare! –va cridar la Makepeace mentre la inèrcia de la gentada se l'enduia endavant.

–Mireu el palau de Lambeth! –va dir cridant algú de la capçalera–. Hi ha les finestres il·luminades!

A la Makepeace li va tornar a arribar l'olor del riu, i davant seu va distingir una gran construcció a la vora de l'aigua, amb unes altes torres quadrades i la silueta dels merlets retallant-se contra el crepuscle com una dentadura.

Del capdavant arribava una remor de discussions acalorades, i entre la gentada es va començar a notar un nerviosisme febril i vacil·lant.

–Gireu cua! –bramava algú–. Torneu-vos-en a casa!

–¿Qui hi ha a davant? –van demanar un grapat de veus d’entre la gent, i en van rebre un grapat de respostes diferents. Algú va dir que hi havia l’exèrcit; algú altre, soldats del rei; i algú va dir que hi havia l’arquebisbe en persona.

–Va, calleu d’una vegada! –va acabar exclamant un dels aprenents–. Feu sortir la guineu del cau si no voleu que esbotzem la porta i us engeguem els gossos a tots!

Els altres aprenents hi van respondre amb un clam eixordador, i va haver-hi una embranzida brusca cap endavant. La Makepeace va quedar mig esclafada per la gent més alta que l’envoltava i l’espai de cel que tenia a sobre es va reduir. Al capdavant se sentien lemes, i una cridadissa d’homes barallant-se.

–Forcem la porta! –deia algú amb veu forta–. Doneu-li la palanca!

–Peteu-los els llums! –va cridar algú altre.

Quan va ressonar el primer tret, la Makepeace es va pensar que algú havia deixat caure a l’empedrat algun objecte pesant. Tot seguit va ressonar un altre tret, i després un altre. La multitud es va remoure, amb gent que empenyia enrere i gent que es llançava endavant. La Makepeace va rebre un cop de genoll a la panxa i un cop de porra involuntari a l’ull.

–Makepeace!

Tornava a ser la veu de la mare, aguda i desesperada, i més a prop que l’altra vegada.

–Mare! –La gent del voltant de la Makepeace havia començat a moure’s a batzegades, però ella va anar obrint-se pas cap al lloc on havia sentit la veu.– Soc aquí!

Davant seu algú va deixar anar un xisclé.

Va ser un so aspre i sec, i d'entrada la Makepeace no el va saber identificar. No havia sentit xisclar mai la seva mare. Quan es va haver obert camí a cops de colze, però, va veure una dona estesa a terra, al peu d'una paret, trepitjada per l'investida cega de la gent.

–Mare!

La Makepeace va ajudar-la a aixecar-se. La mare s'aguantava dreta amb prou feines i estava lívida; i, tot i la penombra, la Makepeace va veure-li uns regalims foscos de sang que li baixaven pel costat esquerre de la cara. També es movia d'una forma estranya, tenia una parpella caiguda i feia gestos desmanegats i bruscos amb el braç dret.

–Et portaré a casa –li va dir la Makepeace, amb un fil de veu i la boca seca–. Perdona'm, mare; perdona'm...

La mare se la va mirar un moment amb els ulls vidriosos, com si no la conegués. I de cop la cara se li va contraure i va fer una ganyota.

–Marxa! –va cridar amb veu ronca, i va deixar anar la mà, va picar la Makepeace a la cara i se la va treure del davant amb una empenta–. Deixa'm! Ves-te'n! Ves-te'n!

La Makepeace va perdre l'equilibri i va caure. Encara va arribar a tenir una última visió de la cara de la seva mare, que continuava amb la mateixa mirada carregada d'angoixa i de ràbia, però de cop va rebre una coça a la cara que li va fer rajar els ulls. Algú altre li va trepitjar el tou d'una cama.

–Prepareu-vos, que venen! –va dir algú cridant.

Van tornar a sentir-se trets d'arma de foc, com si tot d'estrelles esclatessin.

De sobte unes mans fortes van engrapar la Makepeace per les aixelles i la van aixecar a pes de braços. Un aprenent

llarguerut se la va carregar a coll sense compliments i se la va endur lluny de la capçalera de la multitud, mentre ella no parava de debatre's i de cridar la mare. L'aprenent va deixar-la caure a l'embocadura d'un carreró.

–Corre cap a casa! –va dir a la Makepeace amb un crit, tot vermell, i va tornar a ficar-se enmig del batibull amb el martell enlaire.

No va arribar a saber qui era ni què se'n va fer.

Tampoc va tornar a veure la mare viva.

Van trobar el cos de la mare després del bany de sang i les detencions, quan els insurrectes es van haver batut en retirada. No es va acabar de saber del cert què li havia tocat al cap i li havia provocat la mort. Potser havia sigut un atidor tirat a la babalà, potser un cop de peu involuntari al cap amb una bota clavetejada, potser una bala perduda que l'havia fregat i havia seguit la seva trajectòria.

La Makepeace no ho sabia, i tant se li'n donava. La insurrecció havia matat la seva mare, i era ella qui l'havia portat a la mort. Ella tenia la culpa de tot.

I la gent de la parròquia, que havia comprat les puntes de coixí i els brodats de la mare quan li havia convingut, va decidir que el seu preciós cementiri no podia acollir una dona que havia sigut mare sense ser casada. El pastor, que al carrer sempre havia sigut amable, va dir des de la trona que la Margaret Lightfoot no formava part dels elegits.

La mare de la Makepeace va acabar sent enterrada en terra sense consagrar al llinar dels aiguals de Poplar. Era un lloc eriçat de bardisses, visitat només pel vent i els ocells, i retret com la Margaret Lightfoot mateixa.

Capítol 3

«**E**m mataràs».

La Makepeace no es podia treure del cap les paraules de la seva mare. L'acompanyaven al llarg de totes les hores del dia i de la nit. S'imaginava la mare dient-les, però ara en un to serè i fred.

«L'he matat», pensava. «Vaig fugir i la vaig fer ficar-se a la gola del llop. Jo en vaig tenir la culpa, i es va morir retraient-m'ho».

La Makepeace s'havia imaginat que a partir d'ara dormiria al mateix llit on dormien els seus cosinets, però van continuar fent-la dormir sola a la màrfega que havia compartit amb la mare. Devien tenir-la per una assassina; o, si no, devia ser que la tia i l'oncle no sabien què fer amb ella ara que les puntes de la mare havien deixat de servir com a paga de la manutenció.

36 Estava sola. La petita tanca que havia envoltat la Makepeace i la seva mare envoltava ara la Makepeace i prou, i l'aïllava de la resta del món.

Tota l'altra gent de la casa continuava pregant com sempre, però havia afegit una pregària per a la mare. La Makepeace va constatar que havia perdut la capacitat de pregar tal com li havien ensenyat que s'havia de pregar, despullant l'ànima davant de Déu. S'hi esforçava, però es notava les entranyes envaïdes per una buidor grisa i tèrbola com un cel d'octubre que se li feia impossible formular amb paraules. Va pensar que no fos que l'ànima li havia fugit.

La segona nit, sola a l'habitació, la Makepeace va provar de fer sortir de dintre seu tot el que sentia. Va obligar-se a pregar demanant perdó, tant per l'ànima de la mare com per la seva. Va acabar tremolant, però no del fred que feia, sinó perquè va tenir la sensació que Déu l'escoltava amb la seva còlera freda i implacable i li examinava totes les esclertes de l'ànima. I alhora va tenir la sensació que Déu no l'escoltava, i que no l'havia escoltat ni l'escoltaria mai.

L'esforç la va deixar rendida, i es va acabar adormint.

«Toc. Toc, toc».

La Makepeace va obrir els ulls. Estava al llit sola i enfredorida, sense la corba de l'esquena de la mare al costat. La seva absència era molt més gran a les fosques.

«Toc, toc, toc».

El so procedia de la banda del finestró. No devia estar tancat. En aquest cas, estaria picant tota la nit i no la deixaria dormir. Es va llevar de mala gana i es va acostar a la finestra sense encendre cap llum perquè es coneixia l'habitació de memòria. Va palpar la balda i va veure que estava passada. I de cop va sentir a les puntes dels dits un tremolor com si alguna cosa piqués el finestró per fora.

A l'altra banda de la fullola va sentir un altre soroll. Era tan fluix i esmorteït que feia tot just un pessigolleig a l'orella, però semblava una veu de persona. Era un to de veu esgarrifosament conegut. A la Makepeace se li va eriçar tot el pèl del clatell.

Va tornar-se a sentir: una mena de sanglot ofegat, a tocar de l'altra banda del finestró. Una sola paraula.

«Makepeace».

En tots els seus malsons, la Makepeace havia lluitat en va per tenir tancats els finestrons del somni i impedir que els mals esperits s'abalancedessin contra ella. Les mans li van tremolar de recordar-ho, però va continuar amb els dits sobre la balda.

«Els morts són com naufrags», havia dit la mare.

La Makepeace va imaginar-se-la ofegant-se en l'aire nocturn, bracejant lentament amb la cabellera negra esbullada. Va imaginar-se-la desvalguda, sola, buscant desesperada un lloc on aferrar-se.

–Soc aquí –va dir amb un fil de veu–. Soc jo, la Makepeace.

Va acostar l'orella al finestró, i aquesta vegada li va semblar distingir les paraules de la resposta sorda.

«Deixa'm entrar».

La Makepeace va notar que se li glaçava la sang, però va pensar que no havia de tenir por. La mare no seria com els altres éssers difunts. Era una altra cosa. Fos el que fos allò de fora, seria la mare. La Makepeace no podia abandonar-la; no podia tornar-la a abandonar.

Va despassar la balda del finestró i el va obrir.

A fora, en un cel negre com el carbó, brillaven esmorteïdes quatre estrelles. A l'habitació es va esmunyir un cor-

rent d'aire fred i humit que li va fer venir pell de gallina. La Makepeace va percebre que amb l'aire hi havia entrat alguna altra cosa, i va sentir una opressió al pit. La foscor tenia una consistència diferent, i va notar que havia deixat d'estar sola.

De cop la va envair l'angoixós convenciment d'haver fet una cosa irrevocable. Es va notar un formigueig a la pell, i va tornar a sentir-se les pessigolles d'unes potes d'aranya passejant-se-li pel cervell: la intrusa carícia exploratòria dels difunts.

La Makepeace va separar-se de la finestra d'un salt i va començar a aixecar les seves defenses mentals; però de cop va pensar en la seva mare, i els sortilegis se li van tornar tan ineficaços com una cançó de bressol. Va tancar els ulls amb força, però li va venir la imatge de la cara de la seva mare tal com l'havia vist a la claror de la candela la primera nit que la va portar a la capella del cementiri: una persona misteriosa d'expressió indesxifrable i mancada del tot de tendresa.

Va sentir-se un cop d'aire al coll, l'alenada d'un ésser sense alè, i unes pessigolles a la cara i a l'orella; però segur que era un floc de cabells que se li havia desfet. Va quedar immòbil, respirant molt fluix.

–¿Ets tu, mare? –va demanar, amb un xiuxiueig tan feble que amb prou feines va acariciar l'aire.

Va respondre-li una veu, o una cosa que volia ser una veu: un difús garbuix sonor, un barboteig trencat on les consonants es desfeien i s'escampaven com rovells d'ou. Tenia el so tan a tocar de l'orella que en sentia la vibració.

La Makepeace va obrir els ulls de cop; i, ocupant tot el camp visual, va veure –va veure!– una cara deforme i fluctuant de color de cendra. Tenia dos forats en comptes d'ulls, i

per boca un rictus caigut de dolor. La Makepeace es va tirar enrere d'un salt per allunyar-se'n i va picar d'esquena contra la paret. No parava de mirar-s'ho, com per convence's que veia visions, i de cop allò la va escometre buscant-li àvidament els ulls amb dits de fum.

La Makepeace va tancar-los just a temps, i es va notar una fredor que li fregava les parpelles. Era el malson de sempre, eren tots els seus malsons junts, però aquesta vegada no tenia l'esperança de despertar-se. Es va tapar les orelles, però no va ser a temps d'evitar sentir aquells esgarriuosos sons esmorteïts.

«Deixa'm entrar... Deixa'm entrar... Makepeace, deixa'm entrar...»

Va obrir-se pas en el cervell i les defenses de la Makepeace. Va trobar les clivelles que hi havien fet la pena, l'amor i els records, i les va esqueixar amb dits diligents i implacables. Va estripar-li trossos del cor i el pensament mentre anava endinsant-s'hi. Sabia la manera de salvar els seus baluards, el camí per arribar al seu fons més tendre.

Però la Makepeace s'hi va resistir amb l'aferrissament fill del pànic.

Va fuetejar amb el pensament la delicadesa vaporosa de l'ésser, i el va sentir xisclar mentre el mutilava i el feia miques. Els trossos que en van quedar es debatien convulsivament com un cuc partit en dos i intentaven esquitllar-se en l'esperit de la Makepeace. La palpaven i l'esgarrapaven per aferrar-s'hi. Ara l'ésser no articulava cap paraula, sinó que només gemegava i udolava.

40 La Makepeace no tenia intenció de tornar a obrir els ulls, però va acabar obrint-los un moment per veure si l'ésser se n'havia anat.

I va veure en què se li havia convertit la cara, i el que ella li havia fet. En les seves faccions desfigurades i fonedisses va veure-hi por, i un rictus pròxim al de l'odi.

No era pròpiament una cara, però tenia alguna cosa de la seva mare.

Més tard, la Makepeace no recordava haver estat cridant. La següent cosa de què va tenir consciència va ser que estava asseguda a terra, enlluernada per la claror de la bugia que la seva tia portava i esforçant-se per respondre les preguntes que li feia la família. El finestró estava obert de bat a bat i l'aire el feia repicar fluix amb un «toc-toc-toc».

La tia va dir a la Makepeace que devia haver caigut del llit mentre tenia un malson. La Makepeace va desitjar de tot cor que tingués raó. No era una explicació que la deixés tranquil·la del tot, perquè sabia que els fantasmes que combatia en somnis a vegades eren reals; però tant de bo aquell no ho fos! No volia ni pensar que precisament aquell fantasma l'hagués pogut atacar, i que ella l'hagués fet miques. Imaginar-s'ho li trencava el cor.

Havia sigut un somni. La Makepeace es va agafar a aquesta conclusió com un ferro roent.

Una setmana més tard es va començar a escampar la veu que un fantasma corria pels aiguals. Deien que rondava per un paratge especialment solitari i pantanós, on el bestiar no anava a pasturar, solcat de corriols poc fressats on hi havia el perill de perdre peu.

Un ésser invisible havia travessat el canyissar fent fressa, deixant-hi un rastre de tiges aixafades, i havia espantat un venedor ambulat que hi passava. Els corbs que hi vivien ha-

vien abandonat la corbatera, i els ocells de ribera havien volat a altres bandes de l'aiguamoll. De cop i volta l'Angel Inn, l'hostal que hi havia a mig camí del poble i els canyissars, havia deixat de ser un lloc freqüentat per mariners i prou.

—Un esperit venjatiu —en va dir la tia de la Makepeace—. Diuen que hi va arribar al capvespre. Sigui el que sigui, va esbotzar una porta, va fer-hi una destrossa i va estomacar de mala manera uns quants homes forçuts.

La Makepeace va ser l'única persona que va rebre aquesta notícia no només amb por, sinó també amb una punyida d'esperança. La tomba de la seva mare era a tocar dels aiguals, no gaire lluny de l'Angel Inn. Era esgarrifós imaginar-se el fantasma de la mare vagant-hi desesperat; però si hi campava lliurement volia dir que la Makepeace no l'havia acabat fent miques. Almenys no havia matat la seva mare per segona vegada.

«Haig de trobar-la», va pensar la Makepeace entre si, tot i l'angúnia que això li feia. «Haig de parlar-hi. Haig de rescatar-la».

A l'Angel Inn no hi anava cap feligrès de la parròquia de la Makepeace, tret del vell William quan requeia en la beguda. Cada vegada que tornava a casa fent tentines, el pastor el feia servir d'exemple al sermó i demanava a tothom que li donés força i pregués per ell. La Makepeace va enfilar cohibida el camí fressat que anava a l'hostal, pensant amb aprensió si el diumenge següent l'acusarien de borratxa.

42 Les construccions de pedra de l'Angel Inn formaven un angle com un braç plegat, com si agombolessin el petit corral que contenien. Escombrant l'entrada hi havia una dona de

mandíbules poderoses amb una còfia de cotó bruta que va aixecar la vista quan va veure venir la Makepeace.

–Hola, maca! –va dir alt–. ¿Que has vingut a endur-te el teu pare cap a casa? ¿Quin és?

–No; he vingut a... a saber coses del fantasma.

La dona no va fer cara de sorpresa, sinó que va assentir amb un gest brusc i expeditiu del cap.

–Si vols donar un cop d’ull hauràs de prendre alguna cosa de beure.

La Makepeace va entrar a l’hostal en penombra darrere de la dona, i amb una fiblada de recança va pagar un boc de cervesa fluixa amb una moneda de les que la seva tia li havia donat per anar a comprar. Llavors la dona la va fer sortir a fora per la porta de darrere.

Als darreres de l’hostal hi havia un pati de terra cobert de serradures. La Makepeace es va imaginar que devia ser el lloc on feien espectacles quan hi havia prou gent perquè sortís a compte: combats a cops de puny entre púgils de cap rapat, baralles de galls o d’un toixó amb gossos, o bé divertiments menys sanguinaris, com el joc de la ferradura, les bitlles o les botxes. La superfície estava esquitxada de taques fosques de cervesa o de sang. Al fons hi havia una paret baixa amb un pas d’escala, i, més enllà, una gran extensió d’aiguamolls on el canyissar agitat pel vent reverberava dèbilment a la claror de cap al tard.

–Vine; mira això.

Va semblar que la dona trobava gust a ensenyar la destrossa a la Makepeace. La porta de darrere estava esbotzada, amb un dels plafons estellat. Hi havia una finestra malmesa, amb l’emplomat doblegat i uns quants panys de vidre plens d’esquerdes blanques que feien que semblessin

gebrats. Hi havia un rètol de tela molt estripat on només es distingia algun fragment de la imatge: un flabiol, uns timbals, la forma fosca d'alguna bèstia. També hi havia una taula tombada, i dues cadires amb el respatllet trencat.

Mentre escoltava l'explicació, a la Makepeace se li anava fent un nus al cor. Cap al final va pensar que cap dels fantasmes amb què s'havia trobat havia causat cap destrossa física visible. Li havien assaltat el pensament, però no havien trencat mai ni un plat.

«Potser va ser una batussa normal i corrent», va pensar la Makepeace, i va mirar d'esquitllada la cara envellida i astuta de l'hostalera. «Potser ha decidit treure profit de la destrossa, i fa creure que l'ha fet un fantasma perquè vinguin els curiosos i comprin alguna cosa de beure».

L'hostalera va conduir la Makepeace fins al davant de dos homes que anaven fent glops dels seus bocs de cervesa mentre prenién la fresca d'última hora. Tots dos eren esprimatxats i tenien la pell apergaminada del sol. No eren del país, i, pel farcell que tant l'un com l'altre tenien als peus, la Makepeace va deduir que eren passavolants.

–Ha vingut a saber coses del fantasma –els va dir la dona, assenyalant la Makepeace amb el cap–. I vosaltres en sabeu unes quantes, ¿eh que sí?

Els dos homes es van mirar i van fer mala cara. Es notava que no era un assumpte que els posés precisament de bon humor.

–¿Ens pagarà alguna cosa de beure? –va demanar el més alt.

L'hostalera va mirar la Makepeace interrogant-la amb les celles. Amb un nus a l'estómac, i convençuda encara més que

l'enganyaven, la Makepeace es va desprendre d'una altra moneda i la mestressa va córrer a buscar més cervesa.

–Ens va atacar de nit. Mira! –L'home més alt va aixecar la mà, que estava embolicada amb un mocador de butxaca llardós tacat de sang.– Al meu company li va estripar l'abric, i a mi de poc que no m'obre el cap contra la paret; i ens va destrossar el violí! –El violí que brandava estava com si algú hi hagués estat picant de peus a sobre.– La senyora Bell en diu fantasma, però jo en dic diable; un diable invisible.

Semblava enfadat de veritat, però la Makepeace encara dubtava de si creure-se'l o no. «Tot és invisible, quan algú va prou begut», va pensar.

–¿Va dir res?

La Makepeace va recordar la veu difusa que havia sentit en allò que li havia semblat un somni i va tenir una esgarri-fança.

–A nosaltres no –va dir l'home més baix. Va allargar el boc veient que l'hostalera tornava amb una gerra i va deixar que l'hi omplís.– Ens va donar un fart de llenya, i quan va haver acabat se'n va anar per allà. –Va assenyalar cap als aiguamolls.– Fugint va tombar un pal.

La Makepeace es va acabar la cervesa per armar-se de valor.

–Vigila on trepitges! –va exclamar l'hostalera quan va veure que la Makepeace s'enfilava pel pas d'escala que comunicava amb els aiguamolls–. Hi ha camins que semblen bons però que t'hi pots enfonsar. No volem que ens vingui a visitar també el teu fantasma!

La Makepeace va començar a internar-se en els aiguamolls sentint-se tota l'estona la fressa i el cruixit dels passos, i es va adonar que no hi havia cap ocell que cantés. Els altres

únics sons eren la música aspra de les tiges de les canyes fregant les unes amb les altres i el rondineig de la fulla d'algun pollancre jove que amb l'aire feia un pampallugueig verd grisenc i argentat. La quietud li va anar penetrant fins al moll de l'os, i tot seguit la por d'estar cometent una altra vegada una equivocació terrible.

Va mirar enrere amb recel, i va veure amb angúnia que ja tenia l'hostal força lluny. Es va sentir com una barqueta a la deriva que s'hagués separat de la costa sense adonar-se'n.

I, mentre estava allà parada, la Makepeace va sentir de sobte que una onada invisible la tocava i l'empenyia.

Va ser una sensació; o més aviat una olor. Una bravada com de sang, fullaraca seca i llana vella molla. Era una olor tèbia, que li va fer venir pessigolles i picor al cervell com si fos una alenada. Va envair els sentits de la Makepeace, li va enterbolir la vista i li va fer venir mareig.

«Un fantasma», va ser l'única cosa que li va venir al cap. «El fantasma.»

Però era una cosa completament diferent dels atacs freds i insidiosos dels fantasmes que recordava. Aquest no intentava ficar-se-li a dintre contra la seva voluntat; aquest no sabia que ella era allà. Havia topat contra ella amb tota la seva força cega.

Tot va començar a donar-li voltes, fins que quasi va deixar de saber on era i qui era. Va engolir-la un record que no era seu.

El sol cremava. La fortor de serradures l'ofegava. Es notava molt mal al llavi i no podia articular cap paraula. A les orelles hi tenia un brunzit monòton i un batec seguit i implacable. A cada batec, una cosa li tibava la boca amb violència.

Si provava de retrocedir, se sentia una fuetada roent de dolor a les espatlles. Se sentia les sangs enceses amb una ràbia filla de l'angoixa.

L'onada va passar, i la Makepeace va quedar cargolada sobre si mateixa. Al seu voltant semblava que tot continués incendiats de sol, i als polsos es notava un zup-zup que li feia rodar el cap. Enlluernada, va fer una passa indecisa per no perdre l'equilibri, però de cop va notar que el peu li relliscava en el terreny moll i desigual. Va rossolar fora del camí i va acabar estesa enmig de les canyes, quasi sense adonar-se que li esgarrinxaven els braços i la cara. De cop es va haver d'incorporar per vomitar, fent una arcada darrere l'altra.

El cap se li va anar aclarint de mica en mica. Aquella angoixa misteriosa li va fugir. Tot i així va notar que continuava sentint una olor que es barrejava amb una pudor nauseabunda de podrit. I encara sentia aquell brunzit.

El so, però, havia canviat. Abans havia sigut una música anguniosa que li feria el cor, però s'havia transformat en una mena de bonior d'insecte; una bonior de moltes ales diminutes.

Va posar-se dreta fent tentines, i, obrint-se pas entre el canyar, va acabar de baixar pel pendent deixant el camí enrere. A cada passa que feia el terreny era més flonjo i més llefiscós. Es va adonar que no era la primera que passava per allà; hi havia tiges partides, empremtes al fang...

I, més enllà, una forma estesa en una rasa colgada d'herba, mig tapada pel canyissar. Una forma fosca; una forma de la mida d'una persona.

La Makepeace va notar que se li regirava la panxa. S'havia equivocat de mig a mig; si allò era un cos, segur que el

fantasma no era la seva mare. Potser acabava de descobrir la víctima d'un assassinat. Qui sap si en aquell mateix instant l'assassí estava observant-la...

O potser era una persona de pas que havia rebut l'escomesa d'aquell fantasma brutal i que necessitava auxili. No, no se'n podia anar corrent, per més que totes les fibres del cos li diguessin que ho fes.

S'hi va acostar més, sentint a cada pas el clapoteig del fang sota les sabates. Era una forma de color de terra fosca, gran i voluminosa, i estava tota enjoiada amb l'agitada negror amb reflexos negres del cos de moltes mosques vironeres.

«¿Una persona amb un abric de llana?»

«No.»

La figura va acabar de prendre forma, i la Makepeace va poder veure què era i què no. I d'entrada es va treure un pes de sobre.

Però tot seguit va sentir una dolorosa punyida de tristesa, més poderosa que l'esglai o el fàstic, i més i tot que la pudor. Va deixar-se lliscar fins al fons i es va arrupir al costat del cos estès tapant-se la boca amb el mocador. Va passar la mà amb delicadesa per sobre de la forma fosca i molla.

No donava cap senyal de vida. Al fang del voltant hi havia tot de petjades, de les seves dèbils temptatives per sortir de la rasa. Tenia ferides sangonoses vorejades de groc que semblaven fetes per cadenes i grillons. Va mirar de reüll i prou la boca esqueixada, el tall fondo i el regalim de sang fosca.

La Makepeace va prendre consciència que encara tenia ànima; i que li bullia de ràbia.

Quan va arribar al pati de darrere de l'Angel Inn, la Makepeace anava plena de fang i d'esgarrinxades de bardisses, però ni ho notava. La primera cosa que es va trobar al davant va ser un tamboret petit de fusta, i el va arreplegar amb tanta fúria que ni tan sols en va notar el pes.

Els dos comedians ambulants xerraven acaloradament en un racó, i no es van fixar en la Makepeace; o almenys no s'hi van fixar fins que va brandar el tamboret i va picar l'home més alt a la cara.

–Ai! ¿Què fas, desgraciada? –va exclamar, i va quedar mirant-se la Makepeace sense acabar-se'n d'avenir i agafant-se la boca ensangonada.

La Makepeace, sense respondre-li, li va clavar un altre cop, ara a la panxa.

–¿Vols parar? ¿Que t'has tornat boja?

L'home més baix va engrapar el tamboret, i la Makepeace li va fúmer una coça al genoll.

–L'heu deixat morir! –va dir cridant–. L'heu apallissat, l'heu torturat i l'heu tibat per la cadena fins a estripar-li la boca! I quan heu vist que no podia més l'heu tirat en aquella rasa!

–¿Què t'ha agafat? –L'hostalera s'havia posat al costat de la Makepeace i la cenyia amb força mirant de calmar-la.– ¿De què parles?

–De l'os!!! –va bramar la Makepeace.

–¿De quin os? –De cop la senyora Bell va dirigir una mirada de perplexitat als forasters.– Valga'm Déu. ¿Se us ha mort l'os que fèieu ballar, així?

–Sí; i ara no sé de què viurem! –va respondre l'home més baix–. Aquest lloc està maleït; només hi hem trobat mala sort, diables invisibles i nenes trastocades...

L'home més alt es va escopir a la mà una escopinada amb sang.

–Aquesta bandarria m'ha fet saltar la dent! –va exclamar, sense saber-se'n avenir, i va fulminar la Makepeace amb la mirada.

–Li heu arrencat l'anella del morro sense ni esperar que s'hagués acabat de morir! –va dir la Makepeace cridant. El cap li brunzia. Qualsevol dels dos homes se li tiraria a sobre d'un moment a l'altre, però tant se li'n donava-. És normal que hagi tornat! És normal que estigui furiós! Tant de bo no us en pugueu escapar! Tant de bo us mati a tots dos!

Tots dos homes s'exclamaven, i l'hostalera cridava a plens pulmons per tranquil·litzar tothom, però l'única cosa que la Makepeace sentia dintre el cervell era aquella nerviosa bonior negra amb reflexos verds.

La Makepeace va retenir amb força el tamboret, i l'home més baix va respondre-hi estirant-lo amb força cap a ell. La Makepeace va cedir a l'estrebada, i va fer anar el tamboret enlaire de tal manera que va anar a picar contra el nas de l'home. L'home va proferir un esgarip de ràbia, va deixar anar el tamboret i es va abalçar cap a un bastó de roure que tenia arrenyat al farcell. L'hostalera va sortir corrent, cridant auxili, i la Makepeace va quedar tota sola davant de dos homes amb la cara ensangonada i els ulls encesos de fúria.

La còlera que sentien, però, no era res comparada amb la de l'Os quan va sortir impetuosament dels aiguamolls.

50 La Makepeace mirava en aquell moment cap a la banda d'on venia, i el va poder entreveure. L'Os va passar com una exhalació boirosa i fosca, de quatre grapes i encorbat, més gros de com havia sigut en vida. Va córrer cap a ells tres a

una velocitat vertiginosa. Tant els ulls com l'obertura de la boca eren uns forats translúcids.

L'envestida va tombar la Makepeace, que va quedar estesa a terra atordida. La substància fosca que era l'Os es va alçar al costat seu. La Makepeace va trigar un moment a adonar-se que el que tenia al davant era el seu corpulent llom nebulós. S'interposava entre ella i els seus antagonistes com si ella fos el seu cadell.

Tot i tenir aquella silueta tèrbola entremig, la Makepeace va veure que els dos homes avançaven cap a ella, un amb el bastó aixecat per pegar-la. No veien l'Os, i no van saber per què el cop de bastó es va desviar cap a un costat, impulsat per la trompada d'una gran urpa espectral.

Només el veia la Makepeace; només ella veia com la ràbia anava consumint-lo, com s'anava exhaurint amb cada moviment que feia. Amb cada bram mut que deixava anar li saltaven filagarses d'ombra. Semblava que els costats li fumegessin.

S'estava esvaint, i no se n'adonava.

La Makepeace es va redreçar fins a quedar de genolls, marejada encara per la ferum d'os i la palpitació de la seva fúria a la sang. Va obrir els braços instintivament i va encerclar aquella ombra rabiosa. En aquell moment només pretenia impedir que li fugissin més filagarses, mantenir l'Os tot d'una peça i impedir que acabés reduït a no res.

Va estrènyer aquella foscor amb els braços, i hi va caure.